

ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ АЛІМЕНТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЩОДО УТРИМАННЯ БАТЬКАМИ СВОЇХ ДІТЕЙ

Гресь Н.М.,
старший викладач кафедри правового забезпечення АПК
Сумський національний аграрний університет

У статті зроблено спробу дослідити договірний порядок сплати аліментів, розглянути переваги та недоліки такого способу надання утримання.

Розглянуто окремі питання щодо змісту договору між батьками про сплату аліментів на утримання їхніх дітей. Зокрема, досліджено проблеми визначення розміру, способу, форми та порядку індексації аліментних виплат за договором, розірвання та визнання недійсним договору про сплату аліментів. У статті розглянута можливість примусового виконання договору про сплату аліментів у разі недотримання умов укладеного договору платником аліментів.

Ключові слова: дитина, аліменти, договір між батьками про сплату аліментів на дитину, утримання, платник аліментів.

Гресь Н.Н. / ДОГОВОРНОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ АЛИМЕНТНЫХ ОБЯЗАТЕЛЬСТВ ПО СОДЕРЖАНИЮ РОДИТЕЛЯМИ СВОИХ ДЕТЕЙ / Сумской национальной аграрный университет, Украина

В статье сделана попытка исследовать договорной порядок уплаты алиментов, рассмотреть преимущества и недостатки такого способа предоставления содержания.

Рассмотрены отдельные вопросы условий договора между родителями об уплате алиментов на содержание их детей. В частности, исследованы проблемы определения размера, способа, формы и порядка индексации алиментных выплат по договору, расторжения и признания недействительным договора об уплате алиментов. В статье рассмотрена возможность принудительного исполнения договора об уплате алиментов в случае несоблюдения условий заключенного договора плательщиком алиментов.

Ключевые слова: ребенок, алименты, договор между родителями об уплате алиментов на ребенка, содержание, плательщик алиментов.

Gress N.N. / CONTRACTUAL REGULATION OF ISSUES PAYING ALIMONY FOR CHILD SUPPORT / Sumy National Agrarian University, Ukraine

The article studies the legal nature of the agreement on the payment of alimony. The article attempts to examine the contractual procedure for payment of alimony, considers the advantages and disadvantages of this method of providing maintenance.

Some questions about the content of the agreement between the parents of payment of child support for the maintenance of their children has been considered. In particular, the problems of determining the amount, method, form and procedure indexing alimony payments under a contract, its duration and the ability to determine the intermediate deadlines obligations under the contract and so on.

The article studies the enforceability of the agreement on the payment of alimony in the event of failure to comply with the signed contract debtor.

One of the disadvantages of the agreement on the payment of child support that is associated with the lack of a Family Code of Ukraine penalties for failure to pay child support to the contract, if this has no direct reference in the contract has been analysed. At the same time, these sanctions envisaged if maintenance are charged by the court – the maintenance creditor is entitled to a penalty.

Another argument in favor of alimony in court is the existence of measures of criminal liability for willful evasion of payment of alimony payer money for the children. However, the Criminal Code of Ukraine does not provide for criminal liability for failure to pay alimony for maintenance of children by their parents, if this obligation is not based on judgment and settled alimony agreement.

Thus, the agreement between the parents on the payment of alimony obligation enables the parties to coordinate their own most appropriate conditions for them to provide maintenance for the child. But in practice this agreement has not received wide practical application in Ukraine since the level of legal security of the recipient of alimony in court is considered more effective penalties for things of alimony agreement.

Key words: child, child support agreement between parents, content, responsibility, penalty, losses.

Міжнародна Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року, ратифікована Верховною Радою України 27 вересня 1991 року визнає право кожної дитини на рівень життя, необхідний для фізичного, розумового, духовного, морального та соціального розвитку. Забезпечення цього права покладається пріоритетно на батьків чи інших осіб, які виховують дитину. Сімейний кодекс України (далі – СК України) закріплює обов'язок батьків утримувати дітей до їх повноліття (ст. 180), а в деяких випадках і повнолітніх дітей (ст. 198, 190) [1].

Останнім часом проблема невиконання одним із батьків або обома батьками обов'язку по утриманню своїх дітей стоїть дуже гостро. Таким чином, на сучасному етапі є актуальним теоретичне осмислення і практичне вирішення проблем, пов'язаних з виконанням аліментних зобов'язань, вдосконаленням правового регулювання відносин, що виникають при сплаті батьками аліментів на утримання неповнолітніх дітей. У статті зроблено спробу дослідити договірний порядок сплати аліментів, розглянути переваги та недоліки такого способу надання утримання.

Проблеми правової регламентації обов'язків батьків надавати утримання розроблялися в працях як зарубіж-

них, так і вітчизняних науковців, більшість із яких присвячені аліментним зобов'язанням в цілому. Питання аліментних відносин розглянуто в роботах М. Антокольської, Л. Афанасьєвої, О. Дзери, І. Жилінкової, О. Косової, В. Кройтор, З. Ромовської, Л. Сапейко, С. Фурси, С. Чашкової, Є. Чефранової, Ю. Червоного та інших. Питання добровільного виконання батьками обов'язку по утриманню дитини з оформленням відповідного договору досліджене в роботах Г. Ахмач, Н. Дячкової, М. Ждан, І. Кузнецова, О. Усачової.

Законодавством України передбачена можливість врегулювання аліментних зобов'язань між батьками без втручання суду шляхом укладання договору про сплату аліментів на дитину. Згідно зі ст. 189 СК України батьки мають право укласти договір про сплату аліментів на дитину, у якому визначити розмір та строки виплати. Умови договору не можуть порушувати права дитини, які встановлені законодавством. Укладення цього правочину є правом, а не обов'язком батьків. Договір про сплату аліментів на дитину може бути укладений між батьками, які не перебувають у шлюбі, якщо вони зареєстровані як батьки дитини; між батьками, які перебувають в шлюбі, після розірвання шлюбу.

Питання стосовно правової природи договору про сплату аліментів є дискусійним, оскільки права і обов'язки сторін, які вступають у правовідносини, регулюються нормами як сімейного, так і цивільного законодавства. В юридичній літературі в спробах виявити правову природу досліджуваного інституту домінують дві позиції вчених. По-перше, договір про сплату аліментів визначається як цивільно-правовий договір, цивільно-правовий правочин. По-друге, договір про сплату аліментів розглядається як сімейно-правовий договір. Прихильники цивілістичного підходу аргументують тим, що до умов виконання, розірвання і визнання недійсної угоди про сплату аліментів застосовуються норми Цивільного кодексу України. Так, на думку Л. Сапейко та В. Кройтор за своєю правовою природою договір про сплату аліментів слід відносити до цивільно-правових, що дасть змогу поширити на нього загальні норми цивільного законодавства про правочини та договори і таким чином впорядкувати правове регулювання відносин зі сплати аліментів на загальних засадах зобов'язального права [2, с. 43].

На противагу даній позиції Ю. Червоний договір про сплату аліментів відносить до сімейно-правових договорів, оскільки в результаті його укладання і виконання наступатимуть правові наслідки, передбачені нормами сімейного законодавства (надання батьками утримання дитині) [3, с. 312].

За визначенням А. Дутко А. сімейно-правовими можна вважати договори, що укладаються суб'єктами сімейних правовідносин і спрямовані на встановлення, зміну або припинення сімейних прав і обов'язків та є обов'язковими до виконання, якщо не суперечать вимогам СК України, іншим законам України та моральним засадам суспільства. Такі договори повинні залежати від сімейно-правового статусу особи, а при їх укладанні мають значення факти шлюбу, споріднення, влаштування дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування. [4, с. 137]. За даними критеріями є підстави віднести договір про сплату аліментів до сімейно-правових договорів, оскільки він відрізняється особливим суб'єктним складом, змістом і предметом договору.

Розділяємо погляди І. Жилінкової про те, що постало питання щодо розробки сучасної теоретичної концепції сімейного договору, яке має спрямовуватись на створення: а) загальної теорії договору в сімейному праві; б) деталізацію окремих видів договорів у сімейній сфері [5, с. 214].

Оскільки на сьогодні відсутні загальні теоретичні розробки з цього питання, недостатнім є уявлення про їх сутність та відмінність від цивільно-правових договорів, класифікацію, форму, умови і наслідки їх недійсності та інші критерії.

Договір про сплату аліментів укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню. У разі невиконання сторонами вимог закону щодо нотаріального посвідчення договору, він не матиме юридичної сили і вважатиметься недійсним. За таким договором неможливо застосувати примусове стягнення аліментів. За відсутності належним чином оформленого договору зацікавлена особа має право вимагати стягнення аліментів тільки у судовому порядку.

Розглянемо переваги даного договору в порівнянні із стягненням аліментів в судовому порядку.

У договорі про сплату аліментів сторони самостійно визначають умови, розмір та строки виплати аліментів. Договір про сплату аліментів на дитину може встановлювати виплати аліментів у частці від заробітку платника, виплату аліментів у твердій грошовій сумі, шляхом надання майна або іншим шляхом, встановленим сторонами у договорі. Можливе поєднання різних способів сплати аліментів – одночасно у частці від заробітку або іншого доходу платника і в твердій грошовій сумі. Види доходів платника, що підлягають урахуванню при виплаті аліментів, визначаються самими сторонами.

Слід також враховувати положення ст. 182 СК України, яка передбачає, що розмір аліментів у договорі має встановлюватися не менше ніж 30 відсотків від прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. В договорі про сплату аліментів сторони мають можливість передбачити розмір аліментів вище за суму, яку б встановив суд у своєму рішенні, якщо аліменти стягувалися у судовому порядку.

Ще однією з переваг договору є те, що утримання за даним договором можуть бути більше 50% заробітної плати або іншого доходу платника аліментів, тобто більше, ніж була б можливість стягнути в примусовому порядку відповідно до Закону України «Про виконавче провадження».

Строки виплат можуть бути встановлені стосовно періоду дії договору взагалі і стосовно здійснення періодичних платежів. Як правило, законом визначається, що аліменти виплачуються щомісячно. В договорі сторони можуть передбачити, що вони повинні виплачуватися щотижнево, щоквартально, щорічно або виплатою значної разової суми (наприклад, якщо батько виїжджає на постійне місце проживання в іншу країну).

Договором про сплату аліментів може бути визначений і різний порядок сплати аліментів (наприклад, шляхом особистої сплати аліментів безпосередньо платником аліментів їх одержувачеві, шляхом сплати аліментів платником аліментів їх одержувачеві через третіх осіб, поштовим переказом аліментів або шляхом перерахування аліментів на рахунок одержувача аліментів у банку).

У випадку сплати аліментів у твердій грошовій сумі, у зв'язку із постійними інфляційними процесами, сторони договору про сплату аліментів вправі включити до договору умову щодо індексації такої грошової суми. У Постанові Пленуму Верховного Суду України від 15 травня 2006 року «Про застосування судами окремих норм Сімейного кодексу України при розгляді справ щодо батьківства, материнства та стягнення аліментів» (п. 16) [6] зазначається: якщо розмір аліментів визначено у твердій грошовій сумі, до договору треба включати умови про індексацію, як вимагає ч. 2 ст. 184 СК України.

Крім того, в договорі можна передбачити і розмір можливих додаткових витрат на лікування дитини в разі хвороби, оплати відпочинку, навчання, розвитку здібностей та інші потреби та інтереси дитини.

У договорі про аліменти батьки можуть вказати призначення та цільове використання коштів. Як правило, у цьому зацікавлений той із батьків, хто сплачує аліменти, оскільки відповідно до ст. 179 СК України аліменти, одержані на дитину, є власністю того із батьків, на чие ім'я вони виплачуються і проконтролювати використання цих коштів іноді складно.

Отже, основна відмінність від стягнення аліментів в судовому порядку полягає в тому, що сторони в договорі можуть домовитися про безліч умов і деталей, які не враховуються при прийнятті судового рішення. Якщо таких умов немає, сторони не досягли згоди щодо їх дотримання або усі вони не важливі, то укладення договору про сплату аліментів не має сенсу, і у такому разі доцільніше виплачувати аліменти за рішенням суду.

Ще однією перевагою договірному способу сплати аліментів є можливість примусового виконання договору. У разі недотримання умов укладеного договору платником аліментів той з батьків, з ким проживає дитина, має право звернутися до нотаріуса для вчинення виконавчого напису. Договір з вчиненим виконавчим написом може бути переданий до державної виконавчої служби. У такому разі аліменти будуть стягуватися з платника примусово у порядку, встановленому Законом «Про виконавче провадження», у розмірі, передбаченому договором, без звернення до суду. Стягнення аліментів відбувається в тому ж порядку, в якому примусово стягуються аліменти за виконавчим листом, що видається на підставі судового рішення.

Незважаючи на те, що законодавець надав можливість батькам дитини за домовленістю вирішувати питання утримання своїх дітей, уклавши відповідний договір, та на зазначені переваги цього договору – цей вид договору не здобув значної популярності і широкого застосування серед українців. Більша кількість аліментних стягнень все ж таки провадиться за рішенням суду в порядку позовного провадження. А несвоєчасна або взагалі несплата аліментів на утримання дитини, на жаль, не є рідкістю сьогодні.

Одним із недоліків договору про сплату аліментів є те, що СК України не передбачає санкцій за невиконання аліментів за договором, якщо про це немає прямої вказівки у договорі. У той самий час такі санкції передбачені, якщо аліменти стягуються за рішенням суду – одержувач аліментів має право на стягнення неустойки. Поділяємо думку Г. Ахмач, що СК України слід доповнити нормою про застосування відповідальності у вигляді стягнення неустойки за прострочення сплати аліментів і в тому випадку, якщо аліменти стягуються за договором (навіть якщо в договорі відсутня пряма вказівка на сплату неустойки) [7, с. 203].

Сторони при укладенні договору вільні у виборі інших санкцій за невиконання зобов'язань, зокрема встановлених ст. 536 Цивільного кодексу України [8], яка передбачає, що за користування чужими грошовими коштами боржник зобов'язаний сплачувати проценти, якщо інше не встановлено договором між фізичними особами. Як зазначають М. Ждан, І. Кузнецов можливості застосування даних положень є позитивним моментом, оскільки дані санкції не є неустойкою, яку відповідно до ч. 2 ст. 196 СК України може зменшити суд з урахуванням матеріального та сімейного стану платника аліментів [9, с. 43].

Ще одним аргументом на користь стягнення аліментів в судовому порядку є наявність заходів кримінальної відповідальності за злісне ухилення платника аліментів від сплати коштів на утримання дітей. Проте Кримінальним кодексом України не передбачена кримінальна відповідальність за ухилення від сплати аліментів щодо утримання дітей їхніми батьками, якщо дане зобов'язання засновано не на судовому рішенні, а врегульовано аліментним договором. Тому справедливим видається пропозиція науковців, зокрема Г. Ахмач, внести зміни до Кримінального кодексу України таким чином, щоб притягнення особи, зобов'язаної надавати утримання дитині, не ставилося в залежність від порядку встановлення зобов'язання.

Стимує договірне регулювання питання сплати аліментів на утримання дитини і той факт, що в разі невиконання умов договору і звернення одержувача аліментів до суду з позовом про стягнення аліментів у судовому порядку на загальних підставах, передбачених законодавством, його позов не підлягатиме задоволенню, оскільки укладенням аліментного договору сторони вже пов'язані зобов'язанням з надання аліментів, і для таких осіб встановлений спеціальний порядок виконання договору і стягнення аліментів.

Якщо угода порушує інтереси дитини, можливе звернення до суду з позовом про його примусову зміну або розірвання, а за наявності передбачених законом підстав – і визнання його недійсним. Виконання, розірвання, визнання недійсним договору про сплату аліментів врегульовано цивільним законодавством.

Поняття порушення інтересів дитини в СК України не розкрито, тобто має оціночний характер. Наявність або відсутність суттєвого порушення інтересів зазначених осіб аліментною угодою встановлюється судом у кожному

конкретному випадку відповідно до вимог закону про забезпечення пріоритетного захисту прав та інтересів дітей. Однак суттєві порушення інтересів одержувача аліментів можуть стосуватися також передбачених в угоді термінів, порядку та способів сплати аліментів.

Аліментний договір може бути змінено за взаємною згодою сторін або за рішенням суду. Зміна або припинення аліментного договору можлива у будь-який час за взаємною згодою сторін і також повинна укладатися в нотаріальній формі. У випадку недосягнення згоди розмір аліментів може бути змінений судом за позовом платника аліментів або одержувача аліментів. Відповідно до ст. 192 СК України розмір аліментів, визначений за рішенням суду або домовленістю між батьками, може бути згодом зменшено або збільшено за рішенням суду за позовом платника або одержувача аліментів у разі зміни матеріального або сімейного стану, погіршення або поліпшення здоров'я когось із них.

Одностороння відмова від договору і одностороння зміна його умов не допускаються, оскільки ст. 525 Цивільного кодексу України закріплює принцип недопустимості односторонньої відмови від виконання зобов'язання і односторонньої зміни його умов, якщо інше не встановлено договором або законом. Також у судовому порядку відбувається зміна або розірвання аліментного договору в разі істотної зміни обставин. Згідно зі ст. 652 Цивільного кодексу України зміна обставин є істотною, якщо вони змінилися настільки, що, якби сторони могли це передбачити, вони не уклали б договір або уклали б його на інших умовах. До таких обставин можна віднести зміну матеріального становища сторін (суттєве зменшення або збільшення доходів); погіршення чи поліпшення стану здоров'я платника або одержувача аліментів; зміна сімейного становища сторін; поява в сім'ї непрацездатних осіб, яким за законом зобов'язана особа має надавати матеріальну допомогу та ін.) [2, с. 35].

Крім зміни і розірвання договору за наявності передбачених законом обставин можливе визнання його недійсним. Загальними підставами визнання недійсним аліментного договору служать підстави, передбачені цивільним законодавством для визнання недійсним правочину. Можливе визнання недійсним аліментного договору, укладеного під впливом обману, помилки, насильства, погрози або в результаті збігу тяжких обставин тощо. Визнання недійсним договору про сплату аліментів спричинює анулювання правових наслідків такого договору з моменту його укладення. Визнаний недійсним договір не тягне за собою правових наслідків, на які він був спрямований. Однак кошти, які були сплачені за цим договором, не підлягають поверненню – це загальне правило, що розповсюджується на всі види аліментних правовідносин. Якщо договір визнаний судом недійсним, суд за вимогою стягувача може винести рішення і про стягнення аліментів на підставі положень сімейного законодавства.

Отже, договір між батьками про сплату аліментів дає можливість сторонам зобов'язання самостійно погоджувати найбільш прийнятні для них умови надання утримання на дитину. Але, як показує практика, даний договір не отримав широкого практичного застосування в Україні, оскільки юридична захищеність одержувача аліментів в судовому порядку вважається більш ефективною, ніж стягнення за аліментним договором. Можливо більша деталізація положень ст. 189 СК України сприяла б популяризації даного договору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 року // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21–22. – Ст. 135.
2. Сапейко Л. В. Аліменти дітям та батькам : Монографія / Л. В. Сапейко, В. А. Кройтор. – Х. : Еспада, 2008. – 160 с.
3. Научно-практический комментарий Семейного кодекса Украины / Под ред. Ю. С. Червоного. – К. : Истина, 2003. – 520 с.
4. Дутко А. О. Договір як регулятор сімейних відносин : особливості конструкції / А. О. Дутко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2013. – Вип. 3. – С. 135–142 – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvlduvvs_2013_3_18.pdf

5. Жилінкова І. Сфера застосування та класифікація договорів у сучасному сімейному праві / І. Жилінкова // Право України. – 2012. – № 9. – С. 206–214.
6. Про застосування судами окремих норм Сімейного кодексу України при розгляді справ щодо батьківства, материнства та стягнення аліментів : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 15 травня 2006 року № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-06>.
7. Ахмач А. М. Договірний порядок урегулювання аліментних зобов'язань щодо утримання батьками своїх дітей : Проблеми і перспективи розвитку / А. М. Ахмач // Актуальні проблеми держави і права. – 2008. – № 43. – С. 199–205.
8. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
9. Ждан М. Д. Прогаляни у законодавстві України щодо виконання батьками обов'язку по утриманню дитини / М. Д. Ждан, І. А. Кузнецов // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Право» – 2011. – С. 40–45.

УДК 347.44

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ДОГОВОРИ ЗА УЧАСТЮ УНІВЕРСИТЕТУ: АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОСВІД

**Давидова Н.О.,
к.ю.н., доцент**

Університет сучасних знань

Стаття присвячена правому регулюванню договірних відносин між американською інституцією вищої освіти та третіми особами, що здійснюється на двох рівнях: загальне право штату та Уніфікований комерційний кодекс. Робиться висновок, що ці два рівні співвідносяться як загальна та спеціальна норма. Аналізуються випадки законного обмеження принципу свободи договору за участю університету.

Ключові слова: вища освіта, університет, договір, оферта, акцепт, компенсація, компенсаційна дискримінація.

Давыдова Н.А. / ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫЕ ДОГОВОРЫ С УЧАСТИЕМ УНИВЕРСИТЕТА: АМЕРИКАНСКИЙ ОПЫТ / Университет современных знаний, Украина

В статье анализируется правовое регулирование договорных отношений между университетом и третьими лицами, которое осуществляется на двух уровнях: общее право штата и Унифицированный коммерческий кодекс. Делается вывод о том, что эти два уровня соотносятся как общая и специальная норма. Анализируются случаи законного ограничения принципа свободы договора с участием университета.

Ключевые слова: высшее образование, университет, договор, оферта, акцепт, компенсация, компенсационная дискриминация.

Davydova N.O. / CIVIL LAW CONTRACTS WITH UNIVERSITY: AMERICAN EXPERIENCE / University of modern knowledge, Ukraine

The article analyses contract law applicable to institutions of higher education in the era of commercialization. Entry into the world of business and industry exposes universities to a substantial dose of commercial law. Since most commercial arrangements are embodied in contracts that define the core rights and responsibilities of the contracting parties, contract law is the foundation on which the institution's business relationships are built. American contract law demands three basic elements of a contract: the offer, the acceptance; and the compensation or consideration. To be valid and enforceable, contracts must be signed by a person within an institution who has authority to contractually bind the institution; the contract must have complete and clear terms. State common law and the Uniform Commercial Code (UCC) govern all contracts. If there are gaps in the UCC, the normal common law rules of contract law apply. The UCC's principal purposes are to make the law uniform among the various jurisdictions and to simplify, clarify, and modernize the law governing commercial transactions. This simplification is done by means of the following mechanisms: (1) the UCC eliminates the requirement of consideration for some option contracts for merchants; (2) the UCC rejects the common law «mirror image» rule of acceptance; (3) the UCC recognizes an enforceable contract in many situations where contract terms are incomplete or unclear.

The article further analyses the limits of general civil law principle of freedom of contract. Competitive bidding and licensing statutes may limit freedom of university to enter into contract. «Prevailing» wage statutes may apply to the purchase of contractors' services. Such statutes require contractors working on certain public work projects (including those at state universities and colleges) to pay laborers the «prevailing» wages in the locality. Public institutions in some states must also be concerned with minority set-aside statute. Such statutes «set aside» a certain percentage of state construction work for minority contracting firms. When entering into contract, the university must consider affirmative action program which is the policy of favoring members of a disadvantaged group who suffer from discrimination. States may limit institutions to purchase certain services from outsiders – services such as accounting or payroll service, legal services, food services, janitorial or ground-keeping work. State civil service law may expressly or implicitly require state agencies to use only civil service employees to perform such work.

Key words: higher education, university, contract, offer, acceptance, consideration, affirmative action.

Процес комерціалізації освіти сприяє активній співпраці інституцій вищої освіти та бізнесу. Саме у формі цивільно-правового договору оформлюються правовідносини університету з постачальниками товарів, замовниками наукових досліджень, підрядниками і т.д. Американські університети мають успішний та тривалий досвід співпраці з представниками бізнесу у широкому колі договорів. Актуальним є вивчення позитивних напрацювань та запозичення передового досвіду до національної системи вищої освіти.

Багато українських та американських науковців обрали предметом свого дослідження різні інститути договірного права, зокрема, Б. Блум, Т. Боднар, Д. Каламарі, Н. Кузнецова, Р. Майданик, І. Спасибо-Фатєєва, Д. Періло, А. Фарнворс та інші. Коло юристів, що присвятили свої

роботи питанням правового регулювання договірних відносин інституцій вищої освіти, набагато вужче, зокрема, Д. Бок, М. Букман, М. Вілсон, М. Девіс, Б. Лі, К. Зейнер, В. Каплін та інші.

Метою статті є аналіз правового регулювання договірних відносин за участю інституцій американської вищої освіти.

До 1954 року договірні відносини в Сполучених Штатах Америки регулювались виключно загальним правом, хоча слід сказати, що невдалі намагання уніфікувати договірне право були зроблені ще в XIX та на початку XX століть (Negotiable Instruments Law (1896), Uniform Sales Act (1906)). В період 1954-1967 років всі штати за винятком Луїзіани прийняли Уніфікований комерційний кодекс (Uniform Commercial Code), що є результатом спільної